

Sociale Inlichtingen- en
Opsporingsdienst
*Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid*

Jaarverslag SIOD 2010

Dit jaarverslag is ook te vinden op www.siod.nl]

De foto's in dit jaarverslag symboliseren het werkterrein van de SIOD. De afgebeelde personen en locaties hebben geen betrekking op concrete SIOD-activiteiten.

Inhoud

Dit is de SIOD

De SIOD in 2010

Resultaten opsporing

Van melding naar onderzoek
Opsporingonderzoeken
Risicoanalyse
Onrechtmatig verkregen voordeel
Arbeidsuitbuiting
Herkomst afgeronde opsporingsonderzoeken
Criminaliteitsbeeld
Rechterlijke uitspraken in een aantal SIOD-zaken

Professioneel en gericht opsporen

Beleidscyclus
Criminele Inlichtingen Eenheid
Digitaal Expertise Centrum
Klachtencommissie
Centrum Versterking Opsporing
Informatiemanagement
Decentrale aanpak georganiseerde misdaad
GBA

Diensten voor derden

SIOD ondersteunt gemeenten bij opsporing
Verwerken en doorzetten van meldingen van Informatieknooppunt SZW
Uitvoeren van risicoanalyses voor interventieteams
Profielen ontwikkeld ter ondersteuning van interventieteams (Black box-project)
Opsporingstaak ten behoeve van Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers

Afkortingen

Dit is de SIOD

De Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst (SIOD) is de bijzondere opsporingsdienst van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) en onderdeel van de inspectie SZW i.o..

De SIOD bestrijdt fraude en georganiseerde criminaliteit binnen de keten van werk en inkomen en vormt het strafrechtelijk sluitstuk binnen deze keten. De SIOD richt zich binnen dit domein van werk en inkomen op bestrijding van arbeidsmarktfraude, illegale tewerkstelling, uitbuiting, (georganiseerde) uitkeringsfraude en fraude met arbeidsgerelateerde subsidies.

Naast fraude op het terrein van het Ministerie van SZW spoort de SIOD ook fraude op ten behoeve van andere departementen, bijvoorbeeld fraude met de APPA-regeling voor het Ministerie van BZK en – incidenteel op verzoek van het Functioneel Parket – fraude op het terrein van andere departementen, zoals fraude met persoonsgebonden budgetten (Ministerie van VWS). Daarnaast ondersteunt de SIOD gemeenten op hun verzoek bij opsporing op het terrein van de Wet werk en bijstand (WWB).

De SIOD maakt zijn keuzes op basis van informatie en onder invloed van beleidsmatige prioriteiten. Hij realiseert beoogde maatschappelijke effecten in samenwerking met partners binnen de keten van werk en inkomen en met opsporingspartners. De uitvoering van opsporingsonderzoeken vindt plaats onder gezag van een officier van justitie van het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie.

De SIOD levert een bijdrage aan maximalisering van het nalevingsniveau van SZW-wet- en regelgeving. Als de bijzondere opsporingsdienst van SZW draagt de SIOD bij aan handhaving van de normen die zijn vastgelegd in wet- en regelgeving. Opsporing corrigeert de overtreding zelf, maakt afstraffing mogelijk en heeft een preventieve werking die naleving bevordert. Deze normbevestiging draagt ten eerste bij aan behoud van het maatschappelijk draagvlak voor het stelstel van sociale zekerheid, en ten tweede aan een integer functionerende arbeidsmarkt, waarin oneerlijke concurrentie tussen werkgevers en verdringing van 'reguliere' arbeid als gevolg van frauduleuze constructies worden bestreden.

Interne Organisatie 2010

De SIOD is een landelijk opererende dienst met vier afdelingen waarvan de Recherche ondergebracht is in vijf regionale vestigingen (Den Haag, Amsterdam, Arnhem, Breda en Roermond). Binnen de afdeling Informatie & Intelligence (I&I) is de volledige informatievoorziening voor het primaire proces georganiseerd. De verantwoordelijkheid voor de beleidsmatige en juridische ondersteuning is belegd binnen de afdeling SKO (Strategie, Ketensamenwerking en Opsporingsondersteuning); de bedrijfsvoeringsprocessen bij de afdeling PCIB (Planning, Control en Interne Bedrijfsontwikkeling).

Op 1 januari 2010 bedroeg de bezetting 289 fte, op 31 december 2010 294 fte. De gemiddelde bezetting van 291 fte zat onder de toegestane formatie van 309 fte. De reden voor deze onderbezetting is het beschikbare budget en het anticiperen op de taakstelling binnen de rijksoverheid.

De SIOD in 2010

De SIOD gaat samen met Arbeidsinspectie en de Inspectie Werk en Inkomen op in de Inspectie SZW. De integratie van deze diensten zal leiden tot een belangrijke efficiencyverbetering en belangrijker: tot meer maatschappelijk effect. Het stelt ons in staat inspectiebreed de grootste maatschappelijke risico's vast te stellen, een adequate mix van handavingsinstrumenten te kiezen die past bij het betreffende probleem en de handavingsinzet daar te concentreren waar dat het meest noodzakelijk is. Door deze synergie wordt tevens geborgd dat de komende taakstelling het maatschappelijk effect van het optreden van de Inspectie SZW zo min mogelijk schaadt.

Uiteindelijk is het doel het domein van werk en inkomen gezond te houden en een *level playing field* voor werkgevers en werknemers te creëren, teneinde een optimale bijdrage te leveren aan het verdere herstel van de Nederlandse economie.

De SIOD werkt samen in ketens met beleidspartijen, toezichtsinstanties en het Functioneel Parket van het Openbaar Ministerie. Effectiviteit is alleen te bereiken als deze schakels goed samenwerken en kritisch blijven kijken naar verbetermogelijkheden. Opsporing is in deze keten het ultimatum remedium, inzetbaar als het bestuurlijk instrumentarium te kort schiet.

Arbeidsmarktfraude is de kern van het SIOD-opsporingsdomein en hierbinnen geeft de SIOD de hoogste prioriteit aan het bestrijden van arbeidsuitbuiting. Arbeidsmarktfraude betreft verschillende overtredingen en misdrijven zoals (zwarte) uitkeringsfraude, illegale tewerkstelling, re-integratiefraude, ESF-fraude, maar ook het onder de identiteit van een ander laten werken van, schijn-zzp-constructies, oogst-opkoopconstructies en fraude met E-101-verklaringen (detacheringsfraude).

In 2010 heeft de SIOD zich in zijn opsporingsonderzoeken met vrijwel al deze fraudevormen beziggehouden. Dit jaarverslag is een feitelijke rapportage van uitgevoerde activiteiten in 2010.

Soms gaat de kost voor de baat uit. De SIOD heeft in 2010 een aantal zeer grootschalige onderzoeken gedraaid, waarbij zorgvuldigheid een belangrijke voorwaarde is en waarbij de voortgang bijvoorbeeld wordt geremd door de vraag of medische dossiers beschikbaar kunnen worden gesteld. De inzet in dergelijke grote onderzoeken is er ten dele voor verantwoordelijk dat de SIOD in 2010 minder strafrechtelijke onderzoeken heeft uitgevoerd dan hij zich had voorgenomen.

Aan de andere kant heeft de SIOD zijn capaciteit ingezet op betekenisvolle zaken. Deze zaken vergroten het inzicht in complexe fraudeconstructies, ze kunnen leiden tot veel veroordelingen én zullen - als preventief effect - dit soort fraudeconstructies onmogelijk maken.

Peter Pennekamp

wnd. directeur SIOD

Resultaten opsporing

Om goede opsporingsresultaten te behalen zijn constructieve relaties met uitvoerende en handhavende instanties essentieel. Signalen die vanuit deze instanties of via burgers bij de SIOD terechtkomen, worden opgewerkt en op basis van vaste criteria gewogen. Signalen die vallen binnen geselecteerde thema's, zoals uitzendbureaus en arbeidsuitbuiting, krijgen een hogere prioriteit in het intake- en selectieproces. In 2010 is begonnen met programmatisch analyseren en rechercheren binnen de brede opsporingsthema's.

Van melding naar onderzoek

Van fraudesignaal tot melding

Alle fraudesignalen komen binnen bij de Infodesk van de SIOD. Organisaties en burgers melden deze spontaan en daarnaast komen via de accountmanagers van de SIOD fraudesignalen bij de Infodesk terecht. In 2010 heeft de SIOD 665 signalen ontvangen tegen 534 in 2009. De SIOD-Infodesk veredelt de fraudesignalen met informatie uit een aantal standaardbronnen. Vervolgens worden de signalen gewogen en beoordeeld op kwaliteit, beleidsmatige wenselijkheid, doelmatigheid en mogelijke haalbaarheid.

In 2010 hebben 184 van de 665 signalen geleid tot meldingen aan het SIOD-team Projectvoorbereiding.

Van melding tot preweegdocument

Het team Projectvoorbereiding neemt de geselecteerde meldingen in behandeling, veredelt deze en legt ze als een 'preweegdocument' voor aan het Centraal Selectie Overleg (CSO). In het CSO voeren het Functioneel Parket (FP) en de SIOD een eerste gezamenlijke beoordeling uit aan de hand van het preweegdocument. Deze beoordeling is primair beleidsmatig van aard: is het zinvol dat de SIOD deze zaak gaat uitvoeren gezien de taakopdracht van de SIOD, de beleidsmatige prioriteiten die door de departementale leiding zijn gesteld en de gezamenlijke kaders die voor het FP en de BOD'en van toepassing zijn.

In 2010 zijn 70 veredelde meldingen als preweegdocument voorgedragen voor een eerste toets in het CSO.

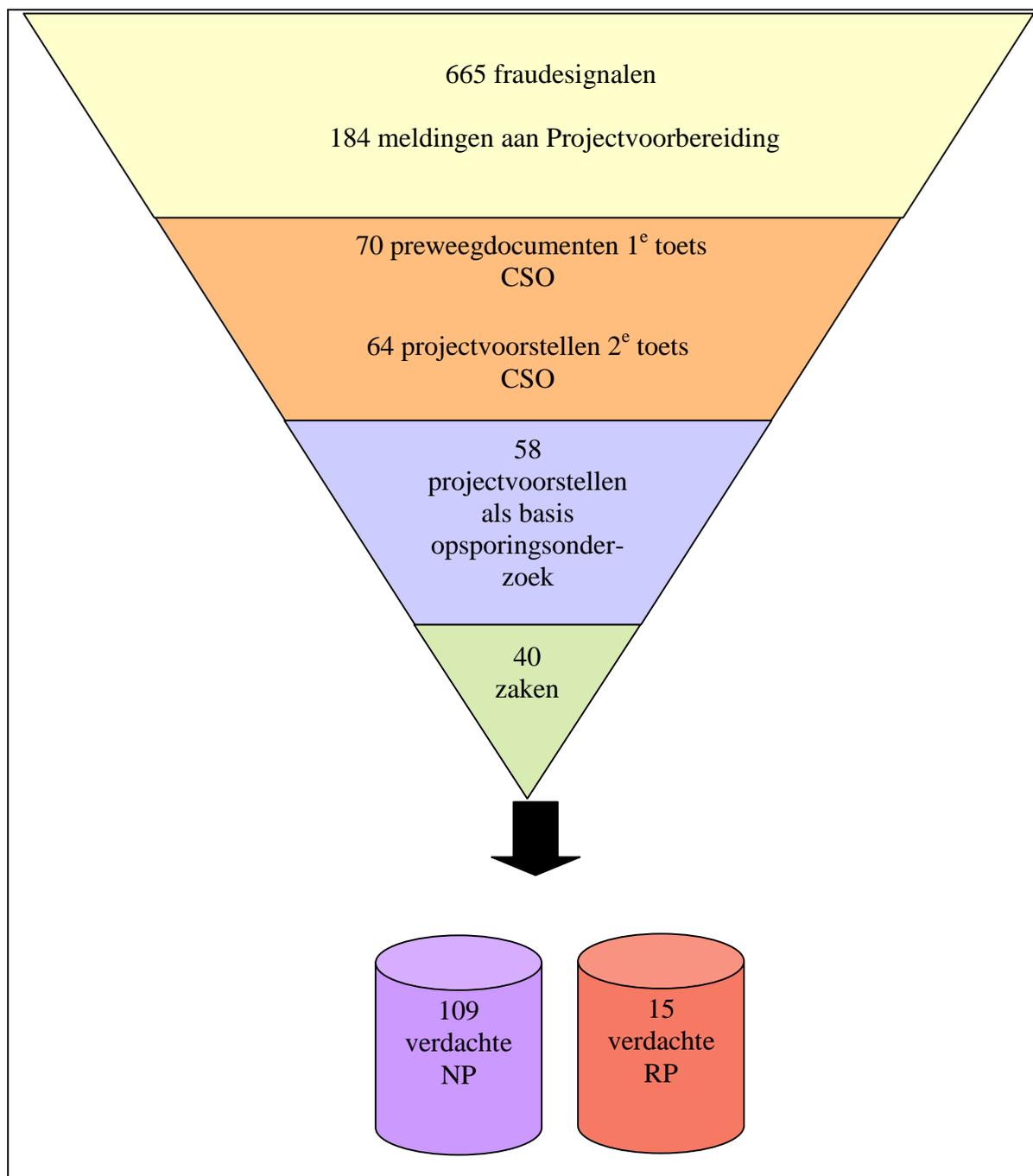
Van preweegdocument tot projectvoorstel

Na accordering door het CSO werkt het team Projectvoorbereiding de goedgekeurde preweegdocumenten in overleg met het FP op tot projectvoorstellen. Het projectvoorstel is een document dat erop is gericht de strafrechtelijke haalbaarheid en de noodzakelijke capaciteit voor de zaak inzichtelijk te maken. Uiteindelijk wordt het projectvoorstel opnieuw aan het CSO aangeboden.

In 2010 zijn er 64 preweegdocumenten goedgekeurd en verder opgewerkt tot een projectvoorstel.

Van projectvoorstel tot opsporingsonderzoek

Na een positieve beslissing van het CSO wordt de zaak overgedragen aan een rekercheteam dat het opsporingsonderzoek start. In 2010 zijn 58 projectvoorstellen geschikt bevonden om als basis te dienen voor een te starten opsporingsonderzoek.

Figuur 1. Resultaten 2010

Opsporingsonderzoeken

De SIOD heeft in 2010 40 opsporingsonderzoeken afgerond (2009: 48). Er zijn 109 verdachte natuurlijke personen (NP) en 15 verdachte rechtspersonen (RP) ter vervolging aangeboden aan het Functioneel Parket (FP) of een lokaal parket. In 2010 zijn 12 onderzoeken afgebroken en per 31 december 2010 waren er 40 lopende onderzoeken.

Het strafrecht stelt zware eisen aan de zorgvuldigheid waarmee een opsporingsonderzoek wordt uitgevoerd. Dit leidt er toe dat de uitvoering van opsporingsonderzoeken relatief veel capaciteit kost.

Negen aanhoudingen in fraudeonderzoek tuinders

De SIOD heeft onder leiding van het Functioneel Parket negen personen aangehouden vanwege witwassen, valsheid in geschrifte en deelname aan een criminele organisatie. Het onderzoek is gestart na ontvangst van informatie van de Belastingdienst en richt zich op een groep tuinders in Noord-Brabant en Limburg. Het betreft grote leveranciers van onder meer aardbeien, frambozen, asperges en champignons. De oogsten van de tuinders worden op papier voor de oogst verkocht aan een buitenlandse rechtspersoon, die vervolgens Poolse arbeiders inhuurt om de gewassen te oogsten. Daarna wordt de oogst via Nederlandse veilingen geveild en aan afnemers geleverd. De veilingopbrengsten worden daarna vermoedelijk op een Luxemburgse bankrekening van een Luxemburgse onderneming gestort. Van het Luxemburgse geld worden vermoedelijk, na aftrek van kosten, de kooprijzen van de gewassen betaald aan de tuinders. Daarnaast werden tevens luxe auto's aangeschaft voor de tuinders.

Het vermoeden is dat de tuinders zelf zich van het begin van de teelt tot en met de veiling bezig houden met de teelt van de gewassen en de verkoop daarvan. De hoofdverdachte, geen tuinder, wordt gezien als bemiddelaar; vermoedelijk levert hij de tuinders goedkope arbeiders uit Polen. Door bovengenoemde constructie zouden de tuinders gebruik kunnen maken van goedkope arbeidskrachten - hetgeen concurrentievervalsend werkt - en van een zwarte geldstroom.

Wederrechtelijk verkregen voordeel

Het voordeel dat de tuinders vanwege het goedkope personeel en het ontduiken van belasting met deze constructie behalen is op vele miljoenen euro's geschat. Het Bureau Ontnemingswetgeving Openbaar Ministerie heeft beslag gelegd op diverse panden en bankrekeningen van verdachten.

In het kader van het strafrechtelijk onderzoek werden in Nederland 225 opsporingsambtenaren ingezet. De SIOD is bijgestaan door de AID, de FIOD, de Belastingdienst, de Koninklijke Marechaussee en de politie. Het onderzoek kent vertakkingen naar Polen, Cyprus, Luxemburg, België, Denemarken, Frankrijk en Zwitserland. Hier zijn geen aanhoudingen verricht, wel zijn in het buitenland stukken gevorderd en gelden in beslag genomen.

Onrechtmatig verkregen voordeel

In 2010 heeft de SIOD bij de opsporing voor € 16,3 miljoen aan onrechtmatig verkregen voordeel vastgesteld.

	2010 miljoen €	2009 miljoen €	2008 miljoen €
Uitkeringsfraude	0,7	1,3	3,3
Premiefraude	0,9	0,3	0,8
Subsidiefraude	0,1	3,6	0,4
Fiscaal nadeel	14,6	3,7	12,2
Totaal	16,3	9,0	16,7

Arbeidsuitbuiting

Bij arbeidsuitbuiting gaat het om meer dan slecht werkgeverschap. Het betreft een combinatie van ernstige en vaak onmenselijke situaties die zich op de werkvloer kunnen voordoen, en het bestaat veelal uit een stapeling van overtredingen van arbeidsomstandigheden, minimumloon, zwart loon, en/of fysiek geweld en/of bedreigingen, en/of ondermaatse huisvesting.

De bestrijding van arbeidsuitbuiting is het belangrijkste speerpunt voor de SIOD. Het is de meest extreme variant van arbeidsmarktfraude en daarom pakt de SIOD dit met prioriteit aan,

eigenstandig maar ook in samenwerking met de Arbeidsinspectie (AI) en vreemdelingenpolitie. De SIOD en de AI werken binnen de keten van werk en inkomen ook op het gebied van arbeidsuitbuiting nauw samen. De AI controleert werkgevers op arbeidsomstandigheden, illegale tewerkstelling en betaling minimum loon. Bij aanwijzingen die op arbeidsuitbuiting kunnen duiden draagt de AI het signaal over aan de SIOD en EMM. Verder hebben SIOD en de AI in 2010 een opleiding gevolgd van de ICMPD te Wenen (een internationaal gerenommeerd cursusaanbieder met de status van VN-waarnemer) gericht op de identificatie van en omgang met (potentiële) slachtoffers van arbeidsuitbuiting.

In 2010 heeft de SIOD zes onderzoeken arbeidsuitbuiting ingeleverd bij het OM. Eind 2010 waren nog verschillende onderzoeken operationeel.

Uitbuiting en mishandeling Chinese kok

Naar aanleiding van een aangifte van een Chinese kok heeft de SIOD een opsporingsonderzoek uitgevoerd. De kok was geworven door een restauranthouder uit Arnhem. In China was afgesproken dat hij € 1.488,- per maand bij een 38-urige werkweek zou verdienen en € 200,- zakgeld zou krijgen. De kok werd via een tussenpersoon gedetacheerd. Eenmaal in Nederland bleken de afspraken niet meer te gelden. In plaats van in Nederland, zou hij in China zijn salaris krijgen. Hij kreeg € 100,- zakgeld in de maand. Hij werkte zeven dagen per week, tien à elf uur per dag. De kok heeft verklaard dat hij regelmatig werd mishandeld door de restauranthouder.

De kok sprak geen westerse taal en was afhankelijk van de restauranthouder voor wat betreft informatie over Nederland en de Nederlandse formaliteiten. De kok kon niet beschikken over zijn verblijfsvergunning of paspoort. Op zijn naam was een bankrekening geopend waarop salaris werd gestort. Dat laatste wist de kok niet en hij kon ook niet over de bankpas beschikken. Vervolgens werd de kok overgedragen aan de uitbaters van een Chinees restaurant in Amsterdam. De kok ontving € 200,- van de Arnhemse bazin voor zijn werk over de hele periode (naast het zakgeld van € 100,- dat hij elke maand had gekregen). Zijn paspoort en verblijfsvergunning werd aan zijn volgende werkgever overgedragen.

Zijn nieuwe baas en bazin hadden twee restaurants in Amsterdam. De kok maakte daar dagen van twaalf uur gedurende zeven dagen in de week. Hij vroeg tevergeefs om een vrije dag en moest als enige na sluitingstijd blijven om schoon te maken. Regelmatig werd hij uit bed gehaald om maaltijden klaar te maken voor klanten die na 02.00 uur binnenkwamen en wilden eten. Hij was gehuisvest in een smerig hok in het magazijn onder het restaurant. De bazin heeft op enig moment een camera in het magazijn aangebracht omdat er spullen zouden zijn gestolen. Zij kon de beelden in haar kantoor zien.

De kok kreeg steeds meer medische klachten, pijn op zijn borst en hevige kiespijn. Hij kon niet eten maar moest gewoon doorwerken. Een middag vrij om een dokter te bezoeken werd hem geweigerd. Uiteindelijk heeft de kok zonder medeweten van de bazin het restaurant verlaten en is hij opgenomen in een ziekenhuis in verband met hartklachten. Sindsdien woont hij in de beschermde opvang en geniet een tijdelijke verblijfsstatus.

Het jaar 2010 werd gekenmerkt door de eerste Nederlandse veroordelingen voor mensenhandel met het oogmerk van uitbuiting in arbeid of diensten: volgend op de terugverwijzing door de Hoge raad (27 oktober 2009) waren er veroordelingen op 19 februari 2010 (Chinees horeca, Eindhoven), op 3 mei (Indonesische voedselverwerkers, Den Haag), op 12 mei (marktlui uit India, Den Haag), op 5 oktober (schoonmaakwerkzaamheden door Bulgaren, Utrecht) en op 26 oktober (Poolse champignonplukkers, Noord-Limburg).

Andere activiteiten die in 2010 op het terrein van arbeidsuitbuiting zijn uitgevoerd:

Risicomodel arbeidsuitbuiting

In 2010 is de SIOD gestart met de ontwikkeling van een risicomodel arbeidsuitbuiting. Aanleiding voor dit project is onder andere de constatering dat signalen van arbeidsuitbuiting bij verschillende instanties onvoldoende herkend of uitgewisseld worden. Andere drijfveren zijn de ambitie om 'intelligence'-gestuurd op te sporen, de lage aangiftebereidheid en een mogelijke preventieve werking die van een dergelijk model uitgaat.

In een risicomodel worden op basis van bepaalde kenmerken ondernemingen geselecteerd waarvan wordt verwacht dat zij een verhoogd risico hebben op regelovertreding. Het model wordt getest in de proeftuinen Zuid-Holland-Zuid en Brabant Zuid-Oost. Vervolgens wordt over landelijke implementatie besloten, opdat alle relevante overheidsdiensten gebruik kunnen maken van het model.

Uitbuiting seizoenswerkers in tuinbouw

De SIOD heeft een aardbeienteler aangehouden die verdacht wordt van arbeidsuitbuiting van buitenlandse seizoensarbeiders, valsheid in geschrifte en het verduisteren van een deel van het loon. Twee bureaus die primitieve huisvesting voor de seizoenswerkers hadden geregeld, zijn aangehouden op verdenking van medeplichtigheid aan de arbeidsuitbuiting. De aardbeienteler wordt er van verdacht dat hij geruime tijd misbruik heeft gemaakt van de diensten van Oost-Europese seizoenswerkers door hen slecht te huisvesten en hen van zonsopgang tot zonsondergang, zes dagen per week, zwaar werk te laten verrichten tegen stukloon in plaats van het beloofde uurloon. Er werden sancties tegen slechte prestaties van de werknemers ingesteld en een deel van het loon werd ingehouden als vergoeding voor de huisvesting.

De seizoensarbeiders werden geïnstrueerd wat zij dienden te verklaren als controlediensten het bedrijf zouden aandoen. Door het vervalsen van arbeidscontracten en urenstaten kon de werkgever jaren onopgemerkt het wettelijk minimumloon omzeilen. Verder wordt hij ervan verdacht dat hij zichzelf opzettelijk loon en zorgtoeslag van de werknemers heeft toegeëigend, waardoor hij zich vermoedelijk ook schuldig heeft gemaakt aan verduistering. Het totale financiële voordeel dat de teler met zijn handelwijze heeft verkregen en het aan de samenleving veroorzaakte nadeel door ontdoken sociale lasten en belastingen is nog niet bekend. Dit vormt nog een deel van het strafrechtelijk onderzoek.

Bij de actie zijn, mede dankzij de inzet van een helikopter van de luchtvaartpolitie, 43 Oost-Europeanen (41 Slowaken en 2 Polen, merendeels studenten) in onderkomens op buurpercelen aangetroffen. De onderkomens waren vanaf de openbare weg niet zichtbaar. De seizoenswerkers verbleven daar op aangeven van de werkgever. De huisvesting was illegaal, onder primitieve omstandigheden en zonder (afdoende) sanitaire voorzieningen. Slechts voor een deel van hen was een mobiel toilet beschikbaar, terwijl de rest van hen hun behoefte te velde moesten doen. Zij beschikten geen van allen over identiteitspapieren. Deze waren door de werkgever ingenomen. De seizoenswerkers zijn door de SIOD met behulp van tolken als getuige in de strafzaak verhoord.

Het onderzoek kwam aan het licht na een melding van de Arbeidsinspectie die onregelmatigheden had geconstateerd tijdens een controlebezoek en een boekenonderzoek en tips. In samenwerking met de Arbeidsinspectie heeft de SIOD de zaak in onderzoek genomen.

Ketenregie bestrijding mensenhandel

Op verschillende manieren wordt op regionaal niveau regie gevoerd en ontwikkeld op de gehele keten die verantwoordelijk is voor hulpverlening, toezicht en handhaving. In Den Haag, Rotterdam, Groningen en Amsterdam wordt hieraan vorm en inhoud gegeven. In 2011-2012 worden naar verwachting in nagenoeg alle regio's ketenregieteams opgericht.

Proeftuinen overige uitbuiting

In de regio's Zuid-Holland-Zuid en Brabant-Zuid-Oost is de SIOD deelnemer aan de proeftuinen overige uitbuiting. Speerpunten van de proeftuin Zuid-Holland-Zuid is de overige uitbuiting

bij uitzendbureaus, de schoonmaakbranche en Chinese horeca. Brabant-Zuid-Oost heeft het thema overige uitbuiting in de land- en tuinbouw.

The Wall

De SIOD is in de zomer van 2010, samen met de Koninklijke Marechaussee (KMar) en het Landelijk Parket, gestart met de proeftuin The Wall. Dit programma richt zich op de landelijke en integrale bestrijding van Chinese mensenhandel en -smokkel. Het betreft een programmatische aanpak waarbij intelligence gestuurd fundamentele keuzes worden gemaakt voor een strafrechtelijke en of bestuurlijke aanpak.

Internationaal Seminar Arbeidsuitbuiting

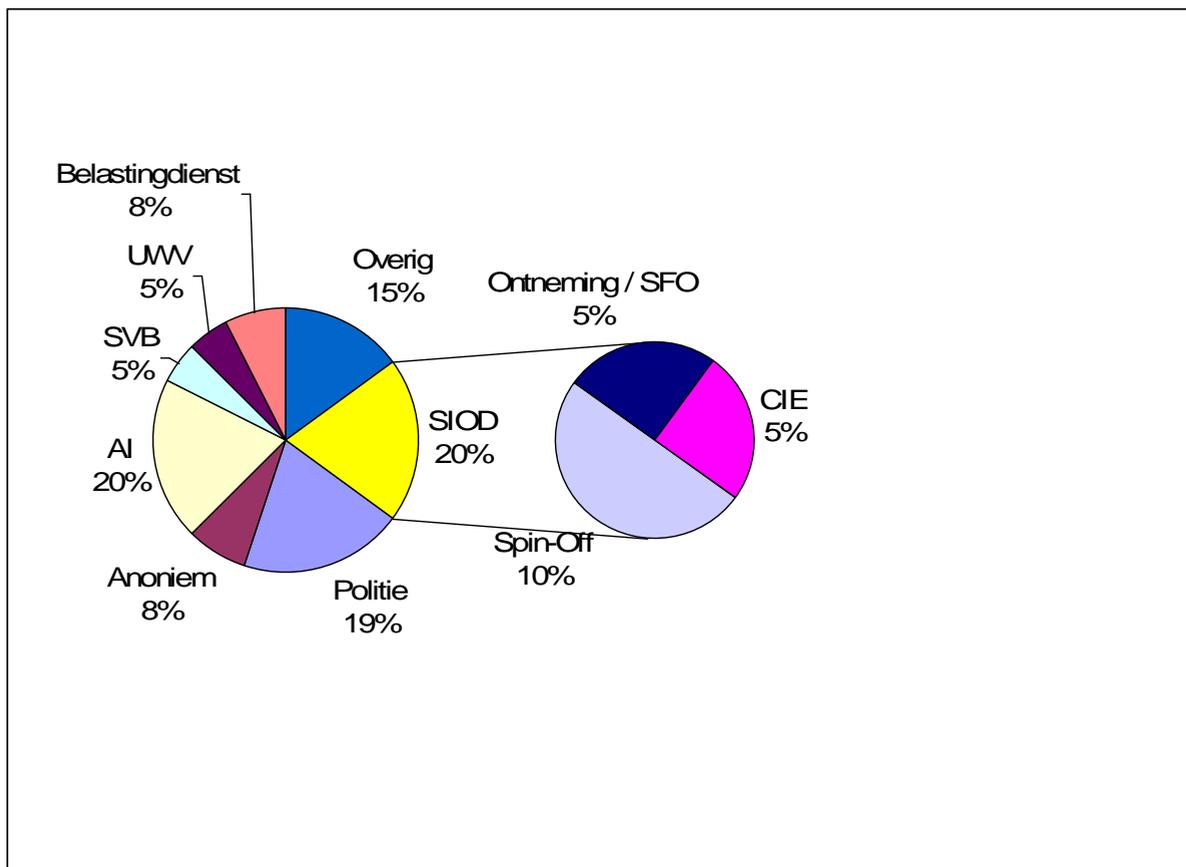
De SIOD heeft, samen met het Roemeense Ministerie van Binnenlandse Zaken, het internationaal seminar over arbeidsuitbuiting Laborex-10 georganiseerd. Meer dan honderd deskundigen uit vrijwel alle EU-landen kwamen van 31 januari tot en met 2 februari 2010 in Kerkrade bijeen om kennis en ervaringen uit te wisselen over de bestrijding van mensenhandel en arbeidsuitbuiting. De verschillende landen gaven aan nauwer te willen samenwerken met andere lidstaten. Naar aanleiding van het seminar is het boek 'Labour Exploitation in Europe' gepubliceerd, waarin relevante internationale regelgeving ter bestrijding van arbeidsuitbuiting is opgenomen. Het boek werpt een nieuw licht op de ernst van dit misdrijf en op mogelijkheden tot Europese samenwerking bij de bestrijding ervan.

Uitbuiting vrouw door schoonzus

Op 4 maart 2010 werd van de Vreemdelingenpolitie Rotterdam-Rijnmond een melding ontvangen over vermoedelijke uitbuiting van een illegaal in Nederland verblijvende Surinaamse vrouw. De vrouw was door haar schoonzus en diens vriend naar Nederland gehaald. In Nederland verrichtte zij werkzaamheden in het bedrijf van haar schoonzus, waarvoor zij geen loon ontving. Het visum van het slachtoffer was verlopen en haar paspoort werd achtergehouden door haar schoonzus. Ook mocht zij geen contact opnemen met haar familie/kinderen in Suriname en moest zij verplicht binnen blijven. Uiteindelijk is het slachtoffer door hulp van een derde deze situatie ontvlucht.

Herkomst afgeronde opsporingsonderzoeken

De afgeronde onderzoeken in 2010 komen vooral van de Arbeidsinspectie, de politie en de SIOD zelf (bijna 60%).

Figuur. 3 Afgeronde onderzoeken naar melder in procenten
 Overig: WMO-raad, project vrijplaatsen, EMM, bank, gemeente, werknemer

Criminaliteitsbeeld¹

Op basis van de afgeronde opsporingsonderzoeken heeft de SIOD inzicht in de kenmerken van de verdachten en de fraudeconstructies. Deze informatie wordt weergegeven in een criminaliteitsbeeld.

Fraudeaandachtsgebieden

Van de afgeronde SIOD-zaken in 2010, is 27% gericht op fraude op het gebied van uitkeringen, 21% op arbeidsmarktfraude (21,6%) en 18,9% op werkgeversfraude.

Criminele samenwerkingsverbanden

In de zaken van de SIOD waren in 2010 vijf criminele samenwerkingsverbanden (CSV) actief. Een crimineel samenwerkingsverband moet voldoen aan een aantal criteria.² (Abrio,

¹ Verschillen in aantallen zaken en personen tussen het criminaliteitsbeeld en de productiecijfers in het jaarverslag SIOD kunnen voorkomen. Voor dit criminaliteitsbeeld worden bijvoorbeeld geen rechtshulpverzoeken geanalyseerd maar slechts die zaken waarvan een geleidelijst is ingeleverd bij het parket. Het criminaliteitsbeeld is gebaseerd op 37 onderzoeken.

² Een CSV moet voldoen aan een aantal criteria. Er zijn vier verplichte criteria:

- meer dan twee personen;
- strafbaar feit waarop vier of meer jaar straf is bedreigd;
- structureel van aard;
- wederrechtelijk verkregen voordeel van meer dan € 250.000,-.

Naast deze vier criteria moet een CSV ook voldoen aan ten minste twee van de volgende criteria: een specifieke taakverdeling, sanctionering ten behoeve van gehoorzaamheid/loyaliteit, internationaal actief, gebruikmaking van geweld/intimidatie buiten het CSV, banden met rechtspersonen, inkomsten worden witgewassen en gebruikmaking van corrumperende contacten.

2003) Binnen de vijf CSV's zijn 21 van de natuurlijke personen actief. Dat wil zeggen dat 15% van alle verdachten betrokken zijn bij een crimineel samenwerkingsverband. Eén verdachte rechtspersoon maakt deel uit van een CSV. Informatie over CSV's wordt verzameld door de Nationale Recherche en gebruikt voor het ontwikkelen van een Nationaal en een Europees Dreigingsbeeld

Rechtspersonen

De verdachte rechtspersonen zaten voor bijna de helft in de uitzendbranche. Van deze verdachte bedrijven was er geen enkele gecertificeerd. Naast 15 verdachte rechtspersonen die ter vervolging aan het Functioneel Parket zijn aangeboden, zijn er nog 50 rechtspersonen gedurende het onderzoek als verdachte aangemerkt maar uiteindelijk niet als verdachte in het procesdossier opgenomen.

De branche top drie van deze rechtspersonen betrof de uitzendbranche, de Chinese horeca en financiële holdings.

Faciliteerders

Faciliteerders zijn personen die op enigerlei wijze dienstverlenend en/of ondersteunend zijn aan het strafbare feit. Zij maken sommige typen van criminaliteit eenvoudiger te plegen op basis van kennis, vaardigheden of middelen. Faciliteerders kunnen zowel bewust als onbewust deelnemen aan het plegen van strafbare feiten.

In 2010 zijn bij de afgeronde strafrechtelijke onderzoeken 73 faciliteerders betrokken waaronder boekhouders, katvangers, faciliteerders voor de entree tot Nederland en faciliteerders voor arbeid. Van hen zijn er 55 als verdachte aangemerkt.

Rechterlijke uitspraken in een aantal SIOD-zaken

Meun

De Rechtbank Roermond heeft twee personen veroordeeld tot een celstraf van respectievelijk 16 en 8 maanden wegens mensenhandel en fiscale delicten. De verdachten kochten met hun Poolse bedrijf in Nederland nog te oogsten champignons op, om ze vervolgens door Poolse vrouwen te laten plukken. Door deze constructie werden geen premies volksverzekeringen, inkomstenbelasting en omzetbelasting afgedragen. Uit het SIOD-onderzoek bleek dat de Poolse werkneemsters buitensporig lange werkweken moesten maken. Ze werden niet wekelijks of maandelijks betaald zoals hen door de verdachten was beloofd, maar kregen hoogstens een klein voorschot. Ze waren onbekend met de omgeving, spraken geen Nederlands en kwamen hierdoor in een economisch afhankelijke positie. Uiteindelijk leidde dit tot de werkweigering van elf Poolse werkneemsters. Zij werden vervolgens met geweld opgesloten in twee busjes en naar de verdachten gebracht.

De officier van justitie gaf aan dat de verdachten op een zeer 'listige manier' gebruik gemaakt hebben van de economische afhankelijkheid van een maatschappelijk kwetsbare groep werknemers. De wijze waarop de verdachten de Poolse vrouwen behandelden noemde de officier "mensonterend" en "de menselijke waardigheid was in het geding".

Chalk Farm

De rechtbank Dordrecht heeft een gevangenisstraf van vier maanden en werkstraf van 240 uur opgelegd aan de verdachte uit het onderzoek Chalk Farm. De verdachte had zich in 2008 als feitelijk leidinggevende van een uitzendbureau schuldig gemaakt het onttrekken van geld aan de G-rekening met valse facturen en het witwassen van ruim € 100.000,-.

Het vonnis van de rechtbank viel hoger uit dan de eis van de officier van justitie. De rechtbank achtte de eis van de officier, mede gelet op de omvang van het witwassen, onvoldoende recht doen aan de ernst van de feiten en de omstandigheden waaronder deze waren gepleegd. De rechtbank overwoog daartoe dat de verdachte door zijn handelwijze de schijn van echte handelstransacties heeft gewekt en daarmee het vertrouwen heeft aangetast dat in het maatschappelijk verkeer aan deze transacties wordt gesteld. Door het witwassen is het vertrouwen in stukken die tot bewijs kunnen dienen of om de herkomst en bestemming van geldstromen na te gaan ondermijnd, hetgeen een ontwrichtende werking op het economisch verkeer heeft.

Mullingar

De SIOD heeft samen met de Haagse Vreemdelingenpolitie een strafrechtelijk onderzoek verricht naar een crimineel samenwerkingsverband dat illegale werknemers uit India te werk stelde op de Haagse Markt. De Indiase werknemers, die voorzien van valse papieren naar Nederland zijn gesmokkeld, moesten lange dagen werken tegen een laag loon. Zij werden bedreigd en er werd zelfs fysiek geweld gepleegd. De werknemers waren voor huisvesting afhankelijk van de verdachten. De woning was vies en de werknemers moesten flink voor de huisvesting betalen. De verdachten zijn door de rechtbank Den Haag veroordeeld voor uitbuiting van de Indiase werknemers. De hoofdverdachte kreeg 3,5 jaar onvoorwaardelijke gevangenisstraf. De overige verdachten werden veroordeeld voor straffen die gelijk waren aan hun voorarrest.

Shadwell

Onder leiding van het Functioneel Parket heeft de SIOD een strafrechtelijk onderzoek verricht naar illegale tewerkstelling, mensenhandel en mensensmokkel. Centraal in deze zaak stonden de misstanden onder Indonesische kroepoekbakkers in Den Haag, Gouda en Rotterdam. Illegale werknemers van Indonesische afkomst werden ondergebracht in een in erbarmelijke toestand verkerende woning en onder primitieve omstandigheden aan het werk gezet. Daarbij werden de werknemers slecht behandeld. In de woning en de bovengelegen etages werden provisorisch ingerichte keukens aangetroffen waar producten voor een toko werden voorbereid. Op het moment van de doorzoeking lagen etenswaren te drogen op diverse verwarmingselementen. De elektrische bedrading lag open en bloot. De werknemers sliepen op matrassen in diverse kleine ruimten boven de provisorisch ingerichte keukens tussen het aanwezige ongedierte.

De rechtbank Den Haag veroordeelde de hoofdverdachte in deze spraakmakende mensenhandelzaak tot vier jaar gevangenisstraf voor mensensmokkel en mensenhandel. De rechtbank is met het vonnis een jaar hoger gaan zitten dan de eis van de officier van justitie. De rechtbank spreekt onder andere over "een zeer ernstige vorm van uitbuiting", "moderne slavernij" en "schaamteloze uitbuiting". Drie andere verdachten in de zaak zijn veroordeeld tot onvoorwaardelijke gevangenisstraffen tussen de zes en twaalf maanden.

Atoem

In het onderzoek Atoem heeft de SIOD onder leiding van het Functioneel Parket een strafrechtelijk onderzoek uitgevoerd gericht op grootschalige fraude en omkoping, waarbij gebruik werd gemaakt van UWV-systemen. Enkele verdachten waren na beëindiging van hun dienstverband bij UWV een eigen bedrijf begonnen. Zij boden grote ondernemingen hun diensten aan voor het indienen van onder andere aanvragen ter terugbetaling van ingehouden WAO-premies voor arbeidsgehandicapten op basis van de Kortings- en Vrijstellingsregeling (K&V-regeling). Eén van de verdachten werd door UWV'ers in de gelegenheid gesteld UWV-systemen te raadplegen. De hoofdverdachte gaf mensen in het systeem de status van arbeidsgehandicapte om op die manier tot een hoger recht op terugbetaling van WAO-premies te komen. Als vergoeding voor geleverde diensten vroeg het bedrijf een aanzienlijk percentage (tot 25%) van de premies die werden bespaard. Het geschatte nadeel voor UWV bedraagt ruim negen miljoen euro.

De hoofdverdachte in deze zaak is door de rechtbank te 's-Hertogenbosch veroordeeld tot 24 maanden gevangenisstraf met aftrek van voorarrest. De overige 5 verdachten werden van alle feiten vrijgesproken. De rechtbank achtte feitelijke betrokkenheid ten aanzien van de strafbare feiten niet bewezen. Tevens droegen zij volgens de rechtbank geen kennis van de strafbare gedragingen die werden uitgevoerd.

Kensal Green

Tijdens een landelijk onderzoek door de Sociale Verzekeringsbank (SVB) met betrekking tot burgerservicenummers kwam naar voren dat een AOW-gerechtigde reeds enige tijd was overleden terwijl de uitbetaling van het ouderdomspensioen niet was beëindigd. Omdat in deze zaak bijzondere opsporingsbevoegdheden moesten worden toegepast, werd de zaak in het kader van een convenant tussen de SIOD en de SVB aan de SIOD overgedragen. Door de opname van een AOW-gerechtigde in een verpleeghuis in Maassluis en een correspondentieadres bij haar dochter, de verdachte, in Den Haag was de overlijdensmutatie destijds bij het verkeerde vestigingskantoor van de Sociale Verzekeringsbank terechtgekomen en niet in de SVB-systemen verwerkt. Pas na een melding van de Belastingdienst werd het ouderdomspensioen beëindigd, waardoor een terugvordering van ruim €50.000 ontstond. Na het opvragen van bankafschriften van de rekening

van overledene bleek dat de verdachte gebruik was blijven maken van het bankpasje. De verdachte is, naast de terugbetaling van het ten onrechte ontvangen bedrag, veroordeeld tot een werkstraf van 120 uur.

Plumstead

Deze zaak is, net zoals Kensal Green, door de SVB aan de SIOD overgedragen, omdat bijzondere opsporingsbevoegdheden toegepast moesten worden in het kader van een onderzoek naar fraude met ouderdomspensioen. De in Frankrijk woonachtige AOW-gerechtigde, die maandelijks tevens een hoog ABP-pensioen ontving, diende jaarlijks bij de SVB een levensbewijs in dat door de plaatselijke burgemeester was ingevuld en van een gemeentestempel was voorzien. Uit het onderzoek bleek dat de gerechtigde reeds in 2003 in Frankrijk was overleden, waardoor uiteindelijk de SVB en het ABP tot 1 november 2010 ten onrechte hebben uitbetaald.

De officier van justitie heeft in een rechtshulpverzoek verzocht om assistentie zoals doorzoeking ter inbeslagneming in de woning van verdachte, de eveneens in Frankrijk wonende zoon van gerechtigde. In de slaapkamer van verdachte werden ondermeer het bankpasje en de stempel van de Franse gemeente die jaarlijks op de levensbewijzen werd geplaatst, aangetroffen. Verdachte heeft bekend dat hij na het overlijden van zijn moeder de levensbewijzen op haar naam heeft ingevuld en ondertekend en dat hij na het overlijden van zijn moeder gebruik is blijven maken van haar bankpasje en de pensioengelden voor zijn eigen levensonderhoud heeft gebruikt. Het gezamenlijke netto nadeelbedrag bedroeg € 351.236,71.

Verdachte is door de rechtbank Rotterdam veroordeeld tot een gevangenisstraf van twee jaar.

Professioneel en gericht opsporen

Beleidscyclus

De SIOD, de AI en de directie Arbeidsverhoudingen hebben in het zogenoemde Columbus-traject de inzet op arbeidsmarktfraude met elkaar afgestemd. Gezamenlijk zijn de branches of gebieden met een verhoogd frauderisico in beeld gebracht. Voor 2010 zijn de volgende gezamenlijke thema's vastgesteld: uitzendbureaus, uitbuiting, levensmiddelen, schoonmaak, horeca en de land- en tuinbouw. De SIOD heeft in 2010 49% van zijn zaken binnen deze afgesproken thema's afgehandeld.

De SIOD deelt de bevindingen uit opsporingsonderzoeken met de verantwoordelijke beleidsdirecties en samenwerkingspartners. Nadat zij daaruit conclusies hebben getrokken kunnen herhalingen van de geconstateerde fraude te voorkomen doordat regelgeving, beleid en uitvoeringspraktijk kunnen worden aangepast.

Criminele Inlichtingen Eenheid

De SIOD beschikt over een eigen Criminele Inlichtingen Eenheid (CIE) die informatie van informanten kan verkrijgen ('informanten runnen') waarbij de informant volledig wordt afgeschermd. De primaire taken van de CIE-rechercheur zijn het verzamelen van criminele inlichtingen bij informanten, het verifiëren van deze inlichtingen en het registreren daarvan.

In 2010 heeft de CIE in totaal 205 processen-verbaal (pv's) verstrekt. Dit is een forse groei ten opzichte van de 114 pv's in het hieraan voorafgegane jaar. De CIE SIOD heeft 170 pv's intern opgemaakt en verstrekt. De overige 35 pv's zijn ontvangen van andere CIE eenheden. Van de verstrekte pv's is 75% themagericht. Het aantal informanten is gelijk gebleven.

Digitaal Expertise Centrum

Het Digitaal Expertise Centrum (DEC) is dé expertiseafdeling binnen de SIOD op het vlak van het digitaal-forensisch onderzoek.

De inbreng van expertise en ondersteuning van het DEC richt zich met name tot ondersteuning van het primaire rechercheproces van zowel de SIOD als, daar waar sprake is van restcapaciteit, dat van haar ketenpartners.

In 2010 heeft het DEC in totaal 73 maal expertise verleend ten behoeve van (grootschalige) ondersteuning van rechercheonderzoeken; 52 onderzoeken waren ten behoeve van de SIOD intern en 21 ten behoeve van externe partijen. Er zijn twaalf onderzoeken van de Arbeidsinspectie ondersteund, twee onderzoeken van sociale researches van gemeenten, twee van de

Rijksrecherche, één onderzoek van de FIOD, twee onderzoeken van de Algemene Inspectiedienst, een onderzoek van de Nationale Zorg Autoriteit en een onderzoek van de Inspectie Volksgezondheid.

In het afgelopen jaar ziet het DEC een toename van het gebruik van technische middelen waarbij de informatie van mensen, bedrijven en organisaties alleen nog maar in digitale vorm bestaat. Voorbeelden als 'cloud computing', waarbij de data zich niet meer fysiek op een computer aanwezig is waar de verdachte handelingen heeft verricht, maar op een nader te bepalen opslagmedium waar ook ter wereld. De SIOD anticipeert hierop door verder te investeren in digitale expertise. Dit heeft ertoe geleid dat binnen het rechteproces een werkwijze is geïntroduceerd waarbij proactief digitaal rechteprocessen (bijvoorbeeld Internetrechteren) op de voorgrond is komen te staan.

Klachtencommissie

De Klachtencommissie BOD adviseert de directeur SIOD in de afhandeling van klachten. Betrokkenen in een SIOD-onderzoek kunnen een klacht indienen indien zij menen onheus te zijn bejegend door een opsporingsambtenaar.

De commissie bestaat uit onafhankelijke leden en een onafhankelijke voorzitter. Voordat de klacht bij de klachtencommissie BOD in behandeling wordt genomen probeert de SIOD een minnelijke schikking te bereiken. Wordt deze niet bereikt dan wordt de klacht doorgeleid naar de klachtencommissie BOD.

In 2010 heeft de directeur SIOD het advies overgenomen van de klachtencommissie en een klacht, die in 2009 was ingediend, gedeeltelijk gegrond verklaard. Het ging hier om een bejegeningklacht. Daarnaast is er één klacht niet ontvankelijk verklaard.

Centrum Versterking Opsporing

Het Centrum Versterking Opsporing (CVO) is in 2010 van start gegaan als opvolger van het Programma Versterking Opsporing (PVO). De lopende activiteiten vanuit het PVO zijn bij het CVO ondergebracht. De SIOD neemt deel aan werkgroepen en expertgroepen waar de onderwerpen uit het CVO worden uitgewerkt. Onderwerpen die in 2010 hun weerslag binnen de SIOD hebben gehad zijn:

Salduz

De SIOD heeft per 1 april 2010 de nieuwe aanwijzing van het College van de procureurs-generaal geïmplementeerd met betrekking tot het recht van de (aangehouden) verdachte om voorafgaand aan het eerste politieverhoor een advocaat te consulteren.

Geheimhouders

Op 1 april 2010 is een nieuwe instructie van kracht, uitgebracht door de Landelijke Begeleidingscommissie Schoning Geheimhouders (Commissie Zandee) ten aanzien van vernietiging van geïntercepteerde gesprekken met geheimhouders. Deze afspraken zijn opgenomen in een werkinstructie voor de rechteprocessen en door middel van het tijdelijk aanstellen van medewerkers geheimhouding binnen de diverse opsporingsonderzoeken.

Progis

Per 1 oktober 2010 is de Wet Identiteitsvaststelling van verdachten, veroordeelden en getuigen (WIVVG) van kracht. Deze wet voorziet in de bevoegdheden en verplichtingen voor het deugdelijk vaststellen van de identiteit van de betrokken personen in de hele strafrechtketen. Het project Progis (Programma Informatievoorziening Strafrechtketen) maakt hier deel van uit. In 2010 is het SIOD-personeel geïnstrueerd.

De SIOD is begonnen met het tot stand brengen van een digitale verbinding tussen de SIOD en de Matchingsautoriteit van het Ministerie van Justitie waar de Strafrechtketendatabank in beheer is. Deze databank beheert de in het kader van de wet vastgelegd gegevens ten behoeve van de gehele strafrechtketen.

Audio Visuele Registratie (AVR)

Per 1 mei 2010 is de aanwijzing AVR van het College van procureurs-generaal in werking getreden. Deze aanwijzing vormt de basis voor de auditieve of audiovisuele registratie (AVR). De vier bijzondere opsporingsdiensten (BOD'en) hebben deze aanwijzing gezamenlijk uitgewerkt. Voor de SIOD zal AVR voornamelijk aan de orde zijn bij zaken waar sprake is van mensenhandel, mensensmokkel en/of een criminele organisatie. Het verhoor wordt dan bij proces-verbaal vastgelegd overeenkomstig de Aanwijzing AVR. De SIOD heeft hiervoor per kantoor mobiele opname apparatuur aangeschaft.

Informatiemanagement

De vier BOD'en stroomlijnen hun informatie vanaf 2010 door de informatie op drie niveaus te verwerken:

1 PKN generiek	Hier staat alles wat 'in z'n algemeenheid' met opsporing te maken heeft, zoals wet- en regelgeving die voor elke opsporingsambtenaar geldt, jurisprudentie hierop, etc.
2 BOD'en generiek	Hier staat alles wat de vier BOD'en gemeenschappelijk hebben, en wat zij anders doen dan de politie. Het betreft dus informatie uitsluitend voor medewerkers van de BOD'en.
3 BOD'en specifiek	Hier staat alles wat specifiek van toepassing is op een BOD. Het betreft informatie uitsluitend voor medewerkers van die BOD. Voor de SIOD is deze informatie vertaald naar de Recherchewerkwijzer.

Tolken en Vertalers

De SIOD heeft naast de bestaande afspraken met twee aanbieders van tolk- en vertaaldiensten eind 2010 een convenant gesloten met een derde aanbieder, de Politie Midden- en West-Brabant voor gescreeende tolken. De SIOD sluit hiermee aan bij de wijze waarop Politie Nederland werkt.

Agressie Registratiesysteem Overheden (ARO)

De SIOD conformeert zich aan het programma Veilige Publieke Taak (VPT) waarmee de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties agressie en geweld tegen werkgevers en werknemers met een publieke taak daadwerkelijk wil bestrijden. Onderdeel van dit programma is de introductie eind 2010 van een digitaal registratiesysteem van vormen van agressie, onder de naam Agressie Registratiesysteem Overheden (ARO). De SIOD heeft in 2010 de voorbereidingen getroffen om zo in 2011 met ARO te kunnen werken. De SIOD hanteert een zero tolerance beleid ten aanzien van agressie- en geweldsincidenten jegens de medewerkers.

Decentrale aanpak georganiseerde misdaad

Namens het Ministerie van SZW is de SIOD betrokken bij de ontwikkeling van de Regionale Informatie- en Expertisecentra (RIEC). Speerpunten van alle RIEC's zijn de thema's Mensenhandel, Georganiseerde hennepcultuur, Vastgoed en Witwassen. De SIOD is actief betrokken bij die RIEC's die investeren in het thema mensenhandel en overige uitbuiting in het bijzonder.

GBA

Vanaf 1 januari 2010 is de Gemeentelijke Basis Administratie (GBA) dé basisregistratie voor de gehele overheid.

Vanaf die datum zijn bestuursorganen, zoals de SIOD, wettelijk verplicht gebruik te maken van actuele authentieke GBA-gegevens bij het uitvoeren van hun publieke taken én verplicht terugmelding te doen bij gereede twijfel aan de juistheid van die gegevens. De SIOD doet een eventuele terugmelding na afronding van het onderzoek.

Diensten voor derden

SIOD ondersteunt gemeenten bij opsporing

De resultaten van de pilot-Arnhem laat zien dat de overdracht van opsporingsonderzoeken aan de SIOD heeft geleid tot duidelijke verbeteringen in het handhavingproces bij de gemeente en tot een kortere doorlooptijd van de opsporingsonderzoeken. De efficiency en de effectiviteit van de handhaving zijn dus vergroot. De samenwerking van de SIOD met Arnhem wordt dan ook gecontinueerd. Het nieuwe Samenwerkingsconvenant tussen de gemeente Arnhem en de SIOD is op door inspecteur-generaal mr. J. van den Bos en de directeur van de dienst Inwonerszaken, de heer mr. U.M. Wieringa, ondertekend.

Verder hebben staatssecretaris J. Klijnsma van SZW en de voorzitter van de Bestuurscommissie Sociale Dienst Drechtsteden, de heer J.W. Spigt, op 18 januari 2010 een convenant ondertekend tussen het samenwerkingsverband Drechtsteden en de SIOD.

Ook andere gemeenten zullen in staat worden gesteld om hun opsporingsonderzoeken WWB aan de SIOD over te dragen indien daarvan een betere handhaving van de WWB mag worden verwacht. Het gaat daarbij uitsluitend om zaken die op grond van de nieuwe Aanwijzing van sociale zekerheidsfraude van het Openbaar Ministerie in aanmerking komen voor strafrechtelijke afdoening. Er moet, behoudens enkele uitzonderingen (recidive, voorbeeldfuncties, samenloop) sprake zijn van een benadelingsbedrag van tenminste € 10 000. In situaties waar bestuurlijke afdoening door de gemeente niet meer mogelijk is, kan ook bij lagere schadebedragen aangifte worden gedaan.

In 2010 hebben er gesprekken plaatsgevonden met andere gemeenten die belangstelling hebben getoond voor de mogelijkheid om hun opsporing van WWB-fraude over te dragen aan de SIOD. Daarnaast zijn er ook veel gesprekken geweest met gemeenten over de uitvoering van risicoanalyses voor gemeenten door de SIOD en over de ondersteuning van gemeenten door digitale rechercheurs van de SIOD. Met het nieuwe Handhavingprogramma 2011-2014 van het Ministerie van SZW is voor die laatste twee activiteiten financiële ruimte geschapen om hiermee en begin te maken. In 2010 heeft de SIOD 31 onderzoeken uitgevoerd voor gemeente Arnhem en negen voor samenwerkingsverband Drechtsteden.

Verwerken en doorzetten van meldingen van Informatieknoppunt SZW

Het Informatieknoppunt SZW (IKP) veredelt en verdeelt (mogelijke) fraudemeldingen. Het IKP heeft in 2010 1900 meldingen binnengekregen. Van deze ontvangen meldingen zijn er 320 naar het UWV, 145 naar de AI en 185 naar de SIOD doorgeleid. De rest van deze meldingen zijn gestuurd naar de andere ketenpartners zoals de Sociale Verzekeringsbank (SVB) en Regionale Coördinatiepunten Fraudebestrijding (RCF's).

In 2010 is er een toename te zien van meldingen die over Poolse arbeidskrachten waarbij gesproken wordt over misstanden bij uitzendbureaus.

Uitvoeren van risicoanalyses voor interventieteams

De SIOD neemt deel aan de Landelijke Stuurgroep Interventieteams (LSI). Analisten van de SIOD ondersteunen de interventieteams met risicoanalyses, zodat de partners (Belastingdienst, AI, UWV, gemeenten, SVB, OM en politie) in staat zijn effectieve en gerichte controles uit te voeren in bepaalde branches en stedelijke gebieden.

In 2010 hebben de SIOD-analisten 28 analyses uitgevoerd voor de Interventieteams. Deze ondersteuning had betrekking op het in kaart brengen van personen en bedrijven die zich mogelijk schuldig maken aan regelovertreding.

In 2010 heeft de SIOD extra aandacht besteed aan de zogenoemde wijkgerichte projecten. Aan de hand van voorspellende fraude-indicatoren wordt een inschatting gemaakt van wie zich in een probleemwijk schuldig maken aan fraude, criminaliteit en overlast. De verbeterde analysetechnieken hebben ertoe bijgedragen dat analyse steeds meer tijdens de operationele fase van een project kan worden ingezet, zodat de risicoanalyse zo nodig kan worden geactualiseerd op basis van de eerste controleresultaten.

De inzet van analyse tijdens de operationele fase is een volgende stap in het proces naar informatiegestuurd handhaven. Dit maakt het voor de projectleiders steeds beter mogelijk de schaarse controlecapaciteit effectief en efficiënt in te zetten.

Profielen ontwikkeld ter ondersteuning van interventieteams (Black box-project)

Naar aanleiding van gemaakte afspraken tussen de Landelijke Stuurgroep Interventieteams (LSI) en het CBP eind 2007 is de SIOD gestart met het zogenoemde Black box-project. In het kader van dit project heeft de SIOD profielen ontwikkeld om risicovolle personen te selecteren. Bestandskoppelingen vonden volgens de afspraak plaats in om beveiligde omgeving waarin anoniem werd gekoppeld.

Het black box-project is met het opleveren van selectieprofielen in 2010 afgerond. Ondanks de gezamenlijk gemaakte afspraken heeft het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP) een ommezwaai gemaakt en besloten een ambtshalve onderzoek in te stellen naar het black box-project. Het CBP heeft geconcludeerd dat de SIOD op twee onderdelen – informatieplicht en bewaartermijn – in strijd handelt met de Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp).

De techniek van anoniem koppelen die de SIOD samen met het Inlichtingen Bureau (IB) heeft ontwikkeld in het black box-project is in 2010 verder doorontwikkeld. Deze techniek bestaat uit het beveiligd aanleveren van bestanden, functiescheiding, het anoniem koppelen van de bestanden met het risicomodel en vervolgens uitsluitend de resultaten met een hoog risico voorzien van identificerende persoonsgegevens en deze terugleveren voor controledoelinden. Deze techniek is in 2010 toegepast op alle wijkgerichte projecten van de LSI.

Opsporingstaak ten behoeve van Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers

De uitkering bij ontslag, voortgezet bij gedeeltelijke of gehele invaliditeit, van gewezen ministers, staatssecretarissen en leden van de Tweede Kamer is geregeld in de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (APPA). Tevens is de APPA van overeenkomstige toepassing verklaard op leden van het Europees Parlement, de voorzitter van de Eerste Kamer, de Nationale ombudsman en de substituut-ombudsman.

Op 2 februari 2010 is de Regeling toedeling opsporingstaken APPA, waarin de opsporingstaak van de SIOD met betrekking tot de APPA wordt geformaliseerd, in de Staatscourant gepubliceerd. De SIOD heeft in 2010 geen onderzoeken verricht in het kader van APPA.

Afkortingen

AI	Arbeidsinspectie
AID	Algemene Inspectiedienst (van het Ministerie van LNV)
APPA	Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers
BOD	Bijzondere Opsporingsdienst
CBP	College Bescherming Persoonsgegevens
CIE	Criminele Inlichtingen Eenheid
CSO	Centraal Selectie Overleg
CSV	Criminele samenwerkingsverbanden
DEC	Digitaal Expertisecentrum
EMM	Expertisecentrum Mensenhandel Mensensmokkel
FIOD	Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
FP	Functioneel Parket van het OM
IKP	Informatieknooppunt SZW
I&I	Informatie & Intelligence
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
KMar	Koninklijke Marechaussee
LSI	Landelijke Stuurgroep Interventieteams
NP	Natuurlijke personen
OM	Openbaar Ministerie
PCIB	Planning, Control en Interne Bedrijfsontwikkeling
PVO	Programma Versterking Opsporing
RCF	Regionaal Coördinatiepunt Fraudebestrijding
RIEC	Regionaal Informatie- en Expertisecentrum
RP	Rechtspersonen
SIOD	Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
SKO	Strategie, Ketensamenwerking en Opsporingsondersteuning
SVB	Sociale Verzekeringsbank
SZW	Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
Wbp	Wet Bescherming persoonsgegevens
WvSr	Wetboek van Strafrecht

Achterpagina:

Uitgave

Sociale Inlichtingen- en Opsporingsdienst
Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
Postbus 90801
2509 LV Den Haag

Anna van Hannoverstraat 4
2595 BJ Den Haag

Telefoon: 070-349 33 33
www.siod.nl

Samenstelling

Afdeling Strategie, Ketensamenwerking en Opsporingsondersteuning (SKO)

Fotografie

Henk Schaaf / SIOD

Vormgeving en productie

Vijfkeerblauw / S29 -
April 2011